

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce: **A. N. E. A. H.**, proti žalované: **Policie ČR, oblastní ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie**, se sídlem Aviatická 1050/16, Praha 6 - Ruzyně, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 3. 2007, č. j. SCPP-235/PH-1-ÚO-2007, v řízení o kasační stížnosti ustanoveného opatrovníka: Organizace pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2007, č. j. 10 Ca 106/2007 - 26,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2007, č. j. 10 Ca 106/2007 - 26, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Shora označeným usnesením městský soud ustanovil žalobci opatrovníkem Organizaci pro pomoc uprchlíkům. Žalobci se nepodařilo doručit usnesení městského soudu ze dne 2. 5. 2007, č. j. 10 Ca 106/2007 - 20, o zastavení řízení o jeho žalobě proti v záhlaví označenému rozhodnutí žalovaného. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl dle § 124 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů, o zajištění žalobce za účelem správního vyhoštění.

Dle sdělení evidenčního odboru Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie městskému soudu byl žalobce dne 20. 4. 2007 vyhoštěn z území České republiky. Vzhledem k tomu, že od uvedeného data není místo pobytu žalobce známo, ustanovil městský soud žalobci podle § 29 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. opatrovníka.

Proti usnesení městského soudu o ustanovení opatrovníka podal ustanovený opatrovník (dále také stěžovatel) jménem žalobce kasační stížnost. Jako důvod označil nezákonnost usnesení

městského soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatel namítl, že zákon neumožňuje, aby jako občanské sdružení - Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU), byl ustanoven opatrovníkem v řízení o žalobě proti rozhodnutí Policie ČR o zajištění cizince za účelem jeho správního vyhoštění dle § 124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Odkázal na „konstantní judikaturu“ Ústavního soudu, konkrétně na nálezy uveřejněné ve Sb. ÚS sv. 23 č. 97 s. 3, z něhož vyplývá, že § 29 o. s. ř. musí být aplikován vždy s ohledem na všechna ustanovení vztahující se k zastupování; mezi ně je s ohledem na § 64 s. ř. s. třeba počítat i § 35 s. ř. s. Pokud nelze určité osobě udělit plnou moc, a tato osoba tak nemůže mít v řízení postavení zástupce, pak nemůže postavení v řízení získat ani jako opatrovník na základě rozhodnutí soudu. Podle § 35 odst. 5 s. ř. s. může být účastník řízení o žalobě *ve věci mezinárodní ochrany, zastoupen též právnickou osobou, vzniklou na základě zvláštního zákona, k jejíž činnosti, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům.* Přestože soudní řád správní nedefinuje, co se rozumí pod pojmem „ve věci mezinárodní ochrany“, stěžovatel se domnívá, že jde o žaloby vyjmenované v § 2 odst. 11 zákona č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). Řízení o žalobě proti rozhodnutí o zadržení za účelem správního vyhoštění dle § 124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců tedy není řízením o žalobě ve věci mezinárodní ochrany ve smyslu ustanovení § 35 odst. 5 s. ř. s. a OPU tak není dle zákona způsobilá vykonávat v takovém řízení funkci zástupce. Proto není ani možné, aby ji soud v takovém řízení ustanovil opatrovníkem.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadené usnesení městského soudu v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

V první řadě je třeba uvést, že kasační stížnost podanou ustanoveným opatrovníkem formálně jménem žalobce posoudil Nejvyšší správní soud s ohledem na její obsah jako kasační stížnost ustanoveného opatrovníka, nikoli jako kasační stížnost žalobce. V podané kasační stížnosti ustanovený opatrovník zcela zjevně brojí proti tomu, aby byl v daném případě a potenciálně i v dalších obdobných případech (kdy nejde o řízení o žalobách ve věci mezinárodní ochrany) k výkonu této funkce soudem ustanovován. K tomu je třeba dále připomenout, že kasační stížnost ustanoveného opatrovníka proti usnesení, jímž jej soud opatrovníkem ustanovil, není nepřijatelná (srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 21. 9. 2006, č. j. 7 As 18/2006 - 76, publikovaný pod č. 1008/2007 Sb. NSS). Proto není nutné, aby ustanovený opatrovník formálně jako stěžovatele označoval účastníka, jemuž byl jako opatrovník ustanoven.

Podle § 29 odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2001, *pokud neúčinná jiná opatření, může předseda senátu ustanovit opatrovníka také účastníkem, jehož pobyt není znám, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, který byl stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat.*

Stěžovatel v kasační stížnosti poukazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 27/2000, a dovozuje z něj vázanost soudu při výběru osoby opatrovníka „katalogem“ osob uvedených v § 35 s. ř. s.

V citovaném nálezu sice Ústavní soud zdůraznil začlenění § 29 o. s. ř. mezi ustanovení tohoto zákona upravující zastoupení účastníků, výslovně však k institutu ustanoveného opatrovníka vztáhl pouze § 31 o. s. ř., podle jehož odst. 1 *má ustanovený zástupce* (tedy i opatrovník)

stejně postavení jako zástupce na základě procesní plné moci. Je zjevné, že smyslem odkazu na § 31 o. s. ř. bylo především zdůraznění rozsahu povinností, jež ustanovenému opatrovníku při výkonu jeho funkce vznikají; Ústavní soud v tomto ohledu také uvedl, že „Funkce opatrovníka (...) nebyla zákonem stanovena, aby usnadňovala činnost soudu tím, že má kam odesílat písemnosti. Byla vytvořena proto, aby do důsledku hájila zájmy nepřítomného, což představuje m. j. studium spisu, podávání vyjádření a vedení celého sporu za nepřítomného tak, jak by takovou povinnost byl nucen plnit smluvní zástupce“.

Ústavní soud však v citovaném nálezu okruh osob, z něhož mohou soudy vybírat opatrovníky, vymezil pouze tak, že „opatrovníkem může být pouze osoba fyzická nebo právnická. Nic tedy nebrání soudu v tom, aby takové osobě jako opatrovníka ustanovil i obec, tj. právnickou osobu.“ Nijak tedy z okruhu potenciálních opatrovníků nevyločil osoby neuvedené v § 24 až 27 o. s. ř., jež pro účely řízení před obecnými soudy upravují zastupování obdobně jako § 35 s. ř. s. Naopak výslovně připustil, že jako opatrovník v občanskoprávním řízení může vystupovat i právnická osoba - obec, přičemž se v takovém případě nejedná o výkon veřejné správy, ale o jednání obce coby právnické osoby v soukromoprávních vztazích.

Vzájemnou provázanost § 29 odst. 3 o. s. ř. s dalšími ustanoveními občanského soudního řádu a ustanoveními soudního řádu správního upravujícími zastupování účastníků řízení tedy nelze vykládat tak striktně, jak to v kasační stížnosti učinil stěžovatel. Možnost ustanovit v řízeních, kdy to bude vzhledem ke konkrétním okolnostem vhodné, avšak nepůjde o řízení s takovým předmětem, jaký je předvídan v § 35 odst. 3 až 5 s. ř. s., jako opatrovníka osobě s neznámým pobytem i právnickou osobu - občanské sdružení by neměla být bez dalšího vyloučena. Nicméně s ohledem na to, že smyslem funkce opatrovníka je hájit zájmy účastníka řízení, nikoli usnadnění provádění procesních úkonů soudu, je soud vždy povinen zkoumat vhodnost ustanovení takové osoby opatrovníkem. Přitom by měl přihlídnout např. ke vztahu účastníka a potenciálního opatrovníka (např. předchozí poskytnutí právních služeb), pokud by mu byl ze soudního či správního spisu znám.

Přestože by tedy bylo možné s ohledem na stávající judikaturu Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek ze dne 15. 11. 2007, č. j. 9 Aps 5/2007 - 63) přisvědčit stěžovateli v jeho vymezení *věcí mezinárodní ochrany*, není skutečnost, že řízení o žalobě proti rozhodnutí o zadržení za účelem správního vyhoštění dle § 124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, do tohoto okruhu nepatří, pro rozhodování o podané kasační stížnosti relevantní.

Dále je však třeba uvést, že Ústavní soud v citovaném nálezu zároveň stanovil pro případy ustanovení opatrovníka podmínku souhlasu osoby s jejím ustanovením opatrovníkem. „V případě jejího nesouhlasu, což se projeví v podaném odvolání, nemůže odvolací soud potvrdit rozhodnutí soudu prvního stupně o jmenování opatrovníka, neboť nemá pro to v žádném zákoně oporu. Listina v čl. 4 odst. 1 stanoví, že povinnosti mohou být ukládány pouze na základě zákona a v jeho mezích.“

V tomto smyslu pak je třeba interpretovat podání kasační stížnosti proti usnesení městského soudu jako vyjádření nesouhlasu ustanoveného opatrovníka. Ze spisu městského soudu přitom nevyplývá, že by stěžovatel měl jinou možnost se k ustanovení opatrovníkem vyjádřit. Přitom lze poznamenat, že postup, kdy by si soud vyžádal od osoby, která jako opatrovník přichází v úvahu, stanovisko k ustanovení opatrovníkem předem, by byl z hlediska hospodárnosti řízení podstatně účelnější, neboť by tak mohlo odpadnout řízení o případné kasační stížnosti opatrovníka, jíž by až následně musel vyjadřovat svůj nesouhlas se svým ustanovením.

Jestliže tedy stěžovatel měl poprvé ve své kasační stížnosti proti usnesení městského soudu možnost vyjádřit svůj nesouhlas s tím, aby byl žalobci ustanoven opatrovníkem, nelze než projev jeho vůle respektovat a napadené usnesení městského soudu zrušit a věc mu vrátit, aby dále pokračoval v dosud nepravomocně skončeném řízení. V něm je městský soud vázán zde vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud rozhodne v dalším řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2008

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu